

המשך סיוע להקמה ולפיתוח בר קיימא של העיר חריש לשנים 2022-2025

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטות הממשלה מס' 870 מיום 20.12.2015 (להלן: "החלטה 870"), מס' 512 מיום 8.11.2020, בעניין הקמה וקידום הרשות המקומית חריש (להלן: "הרשות המקומית"), לאשר תכנית לייצוב ולפיתוח בר קיימא של הרשות המקומית חריש שצפויה למנות 50,000 נפש עד שנת 2025, וצפויה למנות 100,000 נפש עד שנת 2035, כדלקמן:

1. מטרת ההחלטה ותחומי הסיוע, המיועדים להביא לפיתוח בר קיימא של הרשות המקומית בהלימה לגידול המשמעותי הקיים והצפוי בה בתוך פרק זמן קצר, הם:
 - א. **חיזוק והתאמת הרשות המקומית להתמודדות עם הגידול המואץ:** (1) שיפור האיתנות הפיננסית של הרשות המקומית (2) איתור ופיתוח מנועי צמיחה ומקורות הכנסה נוספים. (3) היערכות להמשך צמיחת הרשות המקומית
 - ב. **הקמת מוסדות ציבור והפעלת שירותים תומכים בהלימה לצרכי גידול האוכלוסייה:** (1) פיתוח והקמת מוסדות ציבור ותשתיות תומכות (2) שירותים לקליטת תושבים והעצמת האוכלוסייה
 - ג. **שיפור הנגישות התחבורתית בהלימה לקצב גידול האוכלוסייה:** (1) תכנון וביצוע דרכים (2) פיתוח התחבורה הציבורית

חיזוק והתאמת הרשות המקומית להתמודדות עם הגידול המואץ

1. **בחינת הכרזה על חריש כעיר** – לרשום את הודעת שרת הפנים לפיה תקדם את בחינת שינוי מעמדה המוניציפלי של המועצה המקומית חריש.
2. **ועדת גבולות** – לרשום את הודעת שרת הפנים לפיה תיבחן האפשרות להגדלת ההכנסות השנתיות של המועצה המקומית חריש באמצעות של שינוי גבולות וחלוקת הכנסות במרחב.
3. **תכנית רב שנתית** – להנחות את משרדי הפנים והאוצר לגבש תכנית רב שנתית לייצוב הרשות אשר מטרתה להביא את הרשות המקומית לעצמאות כלכלית בהלימה למטרות ההחלטה. הקצאת התקציב תותנה בעמידה ביעדי קליטת אוכלוסייה כמפורט להלן ובאבני דרך שיוגדרו במסגרת התכנית, לרבות בעניין מיצוי והרחבת גביית הארנונה והעלאת התעריפים בחריש. לצורך כך, יוקצה סך של עד 80 מלש"ח, בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025. לצורך כך, יקצה משרד הפנים מתקציבו עד 40 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025, ומשרד האוצר יקצה למשרד הפנים תקציב ייעודי בסך של עד 40 מלש"ח בפריסה שווה לשנים 2022-2025.

שנה	2022	2023	2024	2025
כמות תושבים	34,000	39,000	45,000	50,000

4. **פרוייקט פיתוח** - להנחות את משרד הפנים להקצות סך של 15 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025, אשר מחציתם יוקצו לפיתוח לצורך הגדלת מקורות הכנסה לרשות המקומית ומחציתם לפיתוח תשתיות ציבוריות בשל הפיתוח המואץ. רשימת הפרויקטים

תגובש בהסכמת משרדי האוצר והפנים ובהיוועצות עם הרשות המקומית בהלימה למטרות ההחלטה. לצורך כך יקצה משרד הפנים מתקציבו 5 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025, ומשרד האוצר יעביר למשרד הפנים תקציב ייעודי בסך 10 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025.

5. הארכת תוקף הוועדה המיוחדת והיערכות להקמת ועדה מקומית חריש –

א. לרשום את הודעת שרת הפנים לפיה הוועדה המיוחדת לתכנון ולבנייה חריש תמשיך לפעול עד ליום 01.02.2024, וזאת כדי לאפשר לעיר לעמוד בייעדי התכנון והבינוי שלה.

ב. להנחות את מינהל התכנון להיערך להקמת ועדה מקומית חריש בשנת 2024. לצורך כך יקצה מינהל התכנון מתקציבו 2 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2024-2025.

6. **תכנית מתאר חריש –** להנחות את משרד הבינוי והשיכון להקצות מתקציבו 1 מלשח בשנים 2022-2025 לטובת לקידום תכנית מתאר חדשה לעיר חריש, שתתאים ליעד אוכלוסייה של 100,000 נפש, ולהביאה בפני מוסדות התכנון המוסמכים.

7. **קידום תעסוקה ונגישות בחריש –** להנחות את משרד הבינוי והשיכון להוביל צוות לקידום התעסוקה והנגישות התחבורתית בחריש, בהשתתפות משרדי הכלכלה והתעשייה, משרד התחבורה, משרד הפנים ומשרד האוצר. הצוות יעקוב אחר קידום מימוש אזורי התעסוקה של חריש תוך מעקב אחר יישום ותגבור מערך הדרכים, התחבורה הציבורית והנגישות אל ומחוץ לחריש. הצוות יקבל דיווחים על מנות השיווק לתעסוקה ויתאם בין לוחות הזמנים לפיתוח השטחים המניבים ללוחות הזמנים לביצוע דרכים ונתיבי תחבורה שישרתו את אזורי התעסוקה של העיר וידאג שתהיה הלימה בין עוצמות הפיתוח והנגישות במרחב.

פיתוח חריש והפעלת שירותים תומכים

8. **שדרוג והקמת מבני ציבור –** להנחות את משרד הבינוי והשיכון, רשות מקרקעי ישראל ומשרד האוצר לבחון אפשרות לתיקון החלטות מועצת מקרקעי ישראל כך שמסגרת השימושים של "ישן מול חדש" שגובה משרד הבינוי והשיכון כחלק מתקציב המשק הסגור של האתר יכללו שימושים לפיתוח תשתיות ומוסדות ציבור בשכונות החדשות.

9. **הקמת מבני רווחה –** להנחות את משרד הרווחה להקצות 13 מלש"ח בשנים 2022-2025, לטובת בינוי של מחלקה לשירותים חברתיים בחריש ושלוחה נוספת שלה בחריש. לצורך כך, יקצה משרד הרווחה מתקציבו 7 מלש"ח בשנים 2022-2025, ומשרד האוצר יעביר למשרד הרווחה תקציב ייעודי בסך 6 מלש"ח בשנים 2022-2025.

10. **תכנון והקמת מעונות יום –** להנחות את משרד החינוך לתקצב תכנון והקמה של מעונות יום בחריש, בסך כולל של 15 מלש"ח בשנים 2022-2025. לצורך כך יעביר משרד האוצר למשרד החינוך תקציב ייעודי בסך 15 מלש"ח בשנים 2022-2025.

11. **מבני דת –** להנחות את המשרד לשירותי דת להקצות 0.5 מלש"ח בשנת 2023 ו-0.5 מלש"ח בשנת 2024 עבור הקמת מבני דת ובית עלמין בעיר חריש בכפוף לבחינת הצרכים בשטח ובהתאם לתוכנית העבודה המשרדית.

12. תכנון מתחם משטרה ומג"ב - בהמשך לסעיף מספר 21, בהחלטת ממשלה מס' 870 מיום 20.12.2015 וכתיקון לו: להנחות את המשרד לביטחון הפנים לפעול באמצעות משטרת ישראל להתחיל בשנת 2022, בהליכי התכנון של מתחם למשטרה ולמג"ב בחריש, ולהקצות לשם כך כ-7 מלש"ח, בשנים 2022-2023, מתוך מסגרת התקציב של משטרת ישראל.

13. תגבור שירותי רווחה - להנחות את משרד הרווחה להקצות 6 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025, לטובת תכניות רווחה בעיר. לצורך כך יקצה משרד הרווחה מתקציבו 5 מלש"ח, ומשרד האוצר יעביר למשרד הרווחה תקציב יעודי בסך 1 מלש"ח בשנים 2022-2025.

14. תרבות וספורט - להנחות את משרד התרבות והספורט, להקצות ממקורותיו לעיריית חריש סך של 0.15 מלש"ח בכל אחת מהשנים 2023-2025, עבור פעילות תרבות כהגדרתה במבחן התמיכה בסל התרבות העירוני. ההקצאה תינתן בנוסף על התקצוב לו זכאית העירייה במסגרת עמידתה במבחן התמיכה בהתאם לכללי החלוקה הקבועים בו, ולעמידה בדרישות המקצועיות של תקנת התמיכה ובכפוף לכל דין.

15. חדשנות, מדע וטכנולוגיה - לרשום את הודעת משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה כי יקדם הקמת והפעלת מרכז מדעים בחריש בסך של 800 אלש"ח בשנת 2023, בהתאם לתנאים שיקבעו לעניין זה ובכפוף לכל דין. לצורך כך יקצה משרד החדשנות המדע והטכנולוגיה 0.4 מלש"ח ומשרד האוצר יעביר למשרד החדשנות המדע והטכנולוגיה תקציב ייעודי בסך 0.4 מלש"ח בשנת 2023.

16. מרכז צעירים - להנחות את המשרד לשוויון חברתי להקצות מתקציבו 0.65 מלש"ח בפריסה שווה על פני שנות ההחלטה 2022-2025, לטובת קידום תכנית בחריש למעורבות חברתית של צעירים למען הקהילה, בהתאם לנוהלי עבודה שייקבעו על ידי גורמי המקצוע במשרד.

17. נתוני אוכלוסייה - לאור שיעור הגידול באוכלוסיית העיר שהינו ייחודי בסדרי גודל משאר היישובים במדינה, לקבוע כי האמדן הארעי של נתוני האוכלוסייה שמפרסם הלמ"ס אחת לחודש, ישמש את משרדי הממשלה הלוקחים חלק בהחלטה זו לטובת קולות קוראים, הקצאות וזכאויות שונות המסתמכות על נתוני האוכלוסייה של הלמ"ס. האמור לא יחול על משרדי ממשלה הפועלים על פי נתוני מרשם האוכלוסין.

18. תקצוב תשתיות ובינוי - להנחות את משרדי הממשלה הלוקחים חלק בהחלטה זו להסתמך על נתוני הלמס הארעיים או על יעדי האכלוס שקבע משרד הבינוי והשיכון כדלקמן, הגבוה מבניהם, לטובת תקצוב פיתוח פרויקטי בינוי ותשתית: 34,000 נפש בשנת 2022, 39,000 נפש בשנת 2023, 45,000 נפש בשנת 2024, 50,000 נפש בשנת 2025. האמור לא יחול על משרדי ממשלה הפועלים על פי נתוני מרשם האוכלוסין.

19. גגות ירוקים - להנחות את משרד החקלאות לכלול את חריש בפיילוט גגות ירוקים שמתכנן המשרד לבחון בשנים 2022-2023.

שיפור הנגישות התחבורתית

20. הגישה לחריש מכיוון דרום - להנחות את משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, לסיים עד לסוף הרבעון השלישי של שנת 2022 את התכנון המפורט לביצוע של דרך מס' 611, לרבות צומת חדש עם כביש 574 מעבר אקולוגי, גשר מעל כביש 6, גשר מעל נחל נרבתא והתחבורות

- בכיכר לעיר חריש, ולהתחיל ביצוע ברבעון הראשון של שנת 2023. לצורך כך יקצה משרד התחבורה בהרשאה להתחייב 300 מלש"ח לשנים 2022-2025 – והכל לפי תת"ל 84.
- 21. הרחבת דרכים 574 ו- 581** - להנחות את משרד התחבורה להקצות 5 מלש"ח, בשנת 2022, לתכנון שיחל ברבעון השלישי של שנת 2022, להרחבת דרכים מס' 574 ו-581 במקטע שבין דרך מס' 9 ועד לחיבור עם כביש 65, דו מסלולי, דו נתיבי. מיד עם סיום התכנון, שצפוי להסתיים ברבעון הראשון של שנת 2024, ככל שיאושר ובכפוף להשלמת הליכים מכרזיים על פי דין, יחל שלב הביצוע שיתוקצב כדלקמן: 40% מתוכניות הפיתוח של משרד התחבורה ו-60% מתוכניות פיתוח תומכות דיור ו/או העמסה על תקציבי הפיתוח בשיווקים שיבוצעו בחריש.
- 22. נתיבי הליכה ואופניים** - להנחות את משרד התחבורה להקצות מתקציבו סכום של 10 מלש"ח בשנת 2023, ולהתחיל תכנון ברבעון הראשון של שנת 2023, לשם קידום חיבור למערכות תחבורה ציבורית בעיר חריש, על מנת להגביר את השימוש בהליכה, רכיבה ותחבורה ציבורית, בהתאם ליעדי המשרד. בין השאר, יבחן חיבור באמצעות שבילי אופניים בין מוקדי הביקוש העירוניים לבין מוקדי התחבורה הציבורית (תחנת הרכבת ומתע"ן 65).
- 23. הרחבת רשת תח"צ** - להנחות את משרד התחבורה לקדם, לפתח ולתקצב כ- 12 מלש"ח בשנים 2022-2025, לרשת קווי התח"צ העירונית והבינעירונית ובהתאם לתכנית האסטרטגית המקודמת לקווי שירות. לרשום את הודעת המפקח על התעבורה כי במהלך 2022-2025 יוכפל שירות התח"צ בעיר, ועד שנת 2024 לכל הפחות יורחבו הקווים העירוניים לרמת 4 נסיעות בשעות שיא ו-3 נסיעות בשפל, וכן הקווים האזוריים לחדרה ובנימינה לרמת 4 נסיעות בשיא ו-2 נסיעות בשפל. בנוסף, ייבחנו תוספות שירות בהתאם לתכנית האסטרטגית לקוי שירות.
- 24. חיבור מתע"ן 65 לחריש** –
- א.** להנחות את משרד התחבורה והבטיחות בדרכים להתחיל תכנון ברבעון הרביעי של שנת 2022 לציר העדפה לתחבורה ממתע"ן כביש 65 דרך 6353 ועד למתחמי המגורים והתעסוקה של העיר חריש. כמו כן, לתכנן חיבור מערכות הסעת המונים בעיר בהתאם לתוכנית האסטרטגית המקודמת ע"י משרד התחבורה למרחב חדרה – נתניה, הכולל בתוכו גם את חריש. לצורך כך יקצה משרד התחבורה מתקציבו 20 מלש"ח עבור תכנון ראשוני בהרשאה להתחייב בשנת 2023.
- ב.** להנחות את משרד האוצר להקצות למשרד התחבורה והבטיחות בדרכים 12 מלש"ח בשנת 2023, לצורך תכנון וביצוע הסדרת שתי הכניסות לאום אל קוטוף מדרך מספר 6353 באופן שיאפשר מעבר מתע"ן בציר 6353 בעתיד.
- 25. הקמת מסוף תח"צ מזרחי** - במסגרת תכנית החומש לפיתוח מסופי תחבורה ציבורית, ובכפוף לקידום תכנון ע"י עיריית חריש, ואישורו על ידי מוסדות התכנון המוסמכים, להנחות את משרד התחבורה לתקצב עד 40 מלש"ח בשנים 2022-2025, לתכנון מפורט וביצוע של מסוף תח"צ מזרחי.
- 26. ניהול התכנית** – משרד הפנים ינהל את יישום התכנית לרבות ביצוע מעקב ובקרה על סעיפי ההחלטה והסרת חסמים. לצורך כך, יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב

ייעודי בסך 1 מלש"ח בפריסה שווה על פני השנים 2022-2025, שימשו בין היתר לשכירת שירותי ייעוץ, קיום שיתוף ציבור ורכיבים נוספים שיסייעו למשרד ביישום האמור לעיל.

27. אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מתחולת סעיפים 154-158 לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009, ביחס להטבות הניתנות לפי החוק האמור בהחלטה זו.

28. בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, לצורך מימון פעולה מאזנת כהגדרתה בסעיף 40א לחוק האמור, יקצו משרדי הממשלה מתקציביהם את הסכומים המפורטים בהחלטה זו, בהתאם לטבלה המופיעה בהמשך; משרדי הממשלה ואגף התקציבים במשרד האוצר רשאים להסכים ביניהם על הקצאה מתקציב שונה מהתקציב המפורט לעיל לשם ביצוע הפעולה המאזנת כאמור.

סעיף	משרד	תקציב 2022	תקציב 2023	תקציב 2024	תקציב 2025	סה"כ
3	פנים	10	10	10	10	40
3	אוצר	10	10	10	10	40
4	פנים					5
4	אוצר					10
5ב	מינהל התכנון			1	1	2
6	בינוי ושיכון					1
9	רווחה					7
9	אוצר					6
10	אוצר					15
11	שירותי דת		0.5	0.5		1
12	ביטחון פנים	7				7
12	רווחה	1.25	1.25	1.25	1.25	5
13	אוצר	0.25	0.25	0.25	0.25	1
14	תרבות וספורט	0.15	0.15	0.15	0.15	0.6
15	המדע		0.4			0.4
15	אוצר		0.4			0.4
16	שוויון חברתי	0.163	0.162	0.163	0.162	0.65
20	תחבורה					300
21	תחבורה	5				5
22	תחבורה					10
23	תחבורה					12
24א	תחבורה		20			20
24ב	אוצר					12
25	תחבורה					40
29	אוצר	0.25	0.25	0.25	0.25	1

השיקולים להבאת החלטה זו לפי החוק בדבר אזורי עדיפות לאומית:

החלטה זו מוגשת בהתאם לפרק כ"ו: אזורי עדיפות לאומית, בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן: החוק), וזאת לאור השיקולים הקבועים בסעיפים 151(ב) ו- (3) בחוק בעניין תכנון הפריסה של האוכלוסייה ורמת השירותים ברשות המקומית.

להלן הנימוקים התומכים בהחלטה:

היישוב חריש הוקם כחלק מתכנית ציר הגבעות, הידועה גם בשם "תכנית הכוכבים", שנערכה בשנת 1991 על ידי משרד הבינוי והשיכון. התכנית הציעה להקים 12 יישובים חדשים ולהרחיב יישובים קיימים ביניהם, הקמת העיר מודיעין, שוהם ואלעד.

מטרות התכנית היו יצירת רצף התיישבותי לאורך כביש מספר 6 המתוכנן ויצירת מסגרת יישובית מסיבית שתתפקד כמערכת אזורית כוללת המשלבת אתרי מגורים, תעסוקה, תעשייה, מסחר, שירותים, תחבורה, נופש ומערכות תשתית, ושתקל על העומס מהמערכת היישובית החופית הקיימת והמתוכננת.

לאורך השנים אכלוסו של הישוב חריש לא צלח והיישוב שהיה מיועד לקליטת 4,500 יח"ד נותר במשך למעלה מ-20 שנים עם 300 יח"ד בלבד. משנת 2007, החל משרד הבינוי והשיכון בתכנון להקמת 10,000 יח"ד בחריש שישווקו לאוכלוסייה החרדית, אך בעקבות הליכים משפטיים, נקבע כי על המכרזים להיות פתוחים לציבור הרחב.

בשנים 2014-2015 החל שיווק מואץ של אלפי יח"ד ביישוב שבעקבותיהם אישרה הממשלה ביום 20.12.2015, את התכנית לסיוע להקמת העיר חריש לשנים 2016-2019 (החלטה מס' 870), כהחלטת עדיפות לאומית שנועדה לתמוך במאמץ להפיכת חריש מיישוב קהילתי קטן שמנה בשנת 2015 פחות מ-1000 תושבים לעיר המונה 28,273 תושבים (למ"ס ארעי פברואר 2022), ושבעתיד עתידה לאכלס כ-100 אלף תושבים.

הקמת עיר חדשה בישראל, כמעט יש מאין, אינו אירוע תדיר ופרק הזמן הקצר שנדרש להקימה הינו ייחודי וקידומה עולה בקנה אחד עם מדיניות הממשלה בנושא פריסת אוכלוסין.

גידול האוכלוסייה החרדי בהיקפו בחריש צפוי להימשך גם בשנים הקרובות ולשם כך נדרש המשך הסיוע להקמה ולפיתוח בר קיימא של העיר חריש גם בשנים 2022-2025, כפי שיפורט להלן.

קצב, כמות ושיעור גידול אוכלוסייה

בין השנים 2015 ליולי 2021, חוותה חריש את הגידול המואץ באוכלוסייה הגבוה ביותר במדינה (2,442%). לצורך השוואה, היישובים הבאים אחריה הם אבו תלול (1917%), עלי זהב (319%) וקצר א-סר (189%), שהם כולם יישובים בתחומי מועצות אזוריות. גידול האוכלוסייה המואץ בחריש בהשוואה ליישובים עם למעלה מ-10,000 תושבים ממחיש את ייחודיות קצב הגידול בחריש, כאשר היישובים הבאים אחרי חריש הם ראש העין (164%), באר יעקב (160%), וצור הדסה (160%).

כמו כן, את גידול האוכלוסייה הייחודי בחריש ניתן לראות גם במספר התושבים שהגיעו

לעיר באותה תקופה, כאשר חריש ממוקמת במקום השישי במדינה בכמות התושבים שהגיעו אליה בתקופה כאמור ביחס לשאר היישובים במדינה (22,693), כאשר לפנייה ממוקמים ישובים שאוכלוסייתן מונה בין פי 3 לפי 40 מאוכלוסיית חריש (ירושלים, תל אביב, בני ברק, בית שמש וראש העין).

גידול האוכלוסייה יוצא הדופן בחריש מתבטא גם בקצב התחלות הבניה, שהוא חריג ביחס ליישוב בגודלה של חריש. חריש ממוקמת כיום במקום החמישי בארץ במספר התחלות הבניה של יחידות דיור, בין השנים 2015 למחצית שנת 2021 (9,404), כאשר מעליה נמצאות ערים הגדולות מחריש בצורה משמעותית (תל אביב, ירושלים, אשקלון, רמת גן). בהשוואה ליישובים בסדר הגודל של חריש, היא ממוקמת במקום הראשון בפער ניכר מהיישובים הבאים אחריה (נתיבות 4,997, באר יעקב 3,938) כמו כן, חריש ממוקמת במקום השישי בארץ במספר יחידות דיור שבנייתן הסתיימה (גמר בנייה), בין השנים 2015 למחצית שנת 2021 (8,530), כאשר מעליה נמצאות ערים הגדולות מחריש בצורה משמעותית (תל אביב, ירושלים, ראש העין, פתח תקווה, רמת גן). בהשוואה ליישובים בסדר הגודל של חריש, היא ממוקמת במקום הראשון בפער ניכר מהיישובים הבאים אחריה (טירת הכרמל 3,250, באר יעקב 3,124)

במדד משולב של התחלות בנייה וגמר בנייה, המשקפות צפי אכלוס יחידות הדיור בטווח המידי עד טווח השנתיים הקרובות, חריש ממוקמת במקום הרביעי (17,934), כאשר מעליה נמצאות ערים הגדולות מחריש פי 7 עד פי 40 (תל אביב, רמת גן וירושלים). בהשוואה ליישובים בסדר הגודל של חריש, היא ממוקמת במקום הראשון בפער ניכר מהיישובים הבאים אחריה (נתיבות 7,610, באר יעקב 7,062).

בשנים הקרובות צפויות לצאת לשיווק כ- 2900 יח"ד נוספות, מעבר לאלו המצויות בשלבי בניה, כך שעל פי הערכת משרד הבינוי והשיכון, אוכלוסיית חריש צפויה לעמוד בסוף שנת 2025 על כ- 50,000 תושבים, קרי תכפיל את עצמה בטווח השנים הקרובות. יצוין כי במועד קבלת החלטה 870, הצפי היה שעד לסוף שנת 2019, יאכלס היישוב למעלה מ- 50,000 תושבים. קצב האכלוס בעיר היה ועודנו מהיר אף שאינו תואם את הצפי האמור. במקביל, האכלוס הנמוך מהצפוי משפיע מטבע הדברים גם על הכנסות הרשות שמצטמצמות כתוצאה מכך. כך למשל, למרות שרחוב שלם מבונה ומאוכלס רק בחלקו, הרשות המקומית תמשיך לתפעל ולתחזק את כולו.

הגידול הצפוי בטווח המידי והקרוב בהיקף יחידות הדיור ושיעור הגידול ביחידות הדיור בחריש הינו ייחודי וחריג ואינו מתקיים בהיקפים אלו במקומות אחרים בארץ, והמשך פיתוח העיר עולה בקנה אחד עם מדיניות הממשלה בנושא פריסת אוכלוסין. יצוין כי התכנית לחיזוק העיר בית שמש (החלטת ממשלה מס' 986 מיום 16.01.2022) התייחסה לגידול האוכלוסייה של בית שמש ביחס ל- 15 הערים הגדולות בישראל ובהתייחס לגידול החריג של העיר במספרים מוחלטים, בעוד קצב ושיעור גידול האוכלוסייה בחריש כאמור הינו ייחודי ביחס לכל היישובים במדינה, ומאפיין את המציאות הייחודית של עיר המצויה בשלבי הקמה.

הוצאות חריגות הנובעות מקצב והיקף גידול האוכלוסייה

על פי דוח "דיוור מואץ וחוסן מוניציפאלי" שפירסם משרד הפנים בספטמבר 2020, כושר נשיאה מוניציפלי משמעותו היכולת של הרשות המקומית לקלוט ולספק שירותים ממלכתיים ומוניציפליים ברמה נאותה לתושבים הצפויים להתווסף אליה בתהליכים של פיתוח מואץ, מבחינה כלכלית ומבחינה ארגונית.

גידול מואץ למגורים שאינו מאוזן כלכלית, שאינו נותן תשומת לב ליכולת קיימת או לא קיימת מבחינה ארגונית של רשות מקומית, יעמיס על מרבית הרשויות המקומיות היקף שירותים מוניציפליים וממלכתיים שהרשות תתקשה לספק לתושביה. המשמעות הכלכלית של תוספת עלויות שנתיות אלה לרשויות המקומיות ללא מקורות מימון, הינה ירידה ברמת השירותים שניתן יהיה לספק לתושבים ברשויות אלה בהשוואה לרמת השירותים הקיימת היום.

היבטים חשובים נוספים שיש להתייחס אליהם בגידול מואץ הם היבטים חברתיים, פיתוח מוקדי תעסוקה מקומיים ואזוריים, ופיתוח תחום התחבורה.

בהחלטה 870 הקצתה המדינה כלי סיוע שונים שסייעו לחריש לצלוח את הפיכתה לעיר. כלים אלו כללו בין היתר פיתוח והקמה של מוסדות ציבור ותשתיות תחבורה, תחזוקת תשתיות ציבוריות, השלמת חלקה של הרשות בתקצוב מוסדות לימוד והקמתם בטרם הגעת התושבים ליישוב, הקמת מעונות יום, תגבור הוועדה המיוחדת לתכנון ולבנייה בחריש, תגבור שירותים מוניציפאליים, הקמת מרכז לטיפול בתושבים חדשים ותקצוב תכנית ייצוב רב שנתית. יצויין כי לערים קיימות שלהן נוספו מספר רב של יח"ד ניתנו מענים תשתיתיים מתאימים לצרכיהן, בדרך כלל במסגרת הסכמי גג.

בנוסף לאמור בפרק לעיל, חריש היא העיר עם יחס דירות חדשות לתושב הכי גבוה במדינה בחמש השנים האחרונות – 2,367.1 דירות חדשות ל-1000 תושבים - כאשר יחס הדירות לתושב של העיר הבאה ברשימה אחריה (ראש העין) עומד על 181.9 דירות חדשות ל-1000 תושבים בחמש השנים האחרונות. דירות חדשות מחייבות את הרשויות המקומיות להעניק פתרונות לתושבים החדשים, להקים תשתיות חדשות ו/או לשדרג את התשתיות הקיימות ולבנות מוסדות ציבור נוספים. ככל שהרשות המקומית גדולה וותיקה יותר וככל שקצב הגידול מתון יותר כך קל יותר לרשות המקומית לעמוד במטלות אלו בזכות התשתיות הפיזיות והארגוניות שכבר קיימות ברשות המקומית.

תהליך הגידול המואץ בחריש צפוי להימשך גם בשנים הקרובות. הניסיון הארגוני הצעיר שיש לעיר ביחס לערים ותיקות והשילוב עם כמות, קצב ושיעור גידול האוכלוסייה בעיר מצריך מהרשות המקומית היערכות ארגונית ותקציבית מיוחדת שללא המשך סיוע ייעודי מצד המדינה ופיתוח מנועי צמיחה עצמאיים ספק אם תוכל לעמוד בו.

נתון המלמד על גובה ויחס ההשקעות הנדרשות מצד הרשות המקומית בתחומי התשתיות, חינוך, בריאות, הרווחה, תרבות וספורט גם ביחס לרשויות מקומיות אחרות הינו אחוז הילדים (0-4) העומד על 22.5%, שהוא הגבוה ביותר במדינה (אחריו מודיעין עילית 21.5% ועמנואל 20.5%), כאשר הממוצע הארצי עומד על 9.9%.

גם כאשר מרחיבים את טווח הגילאים, מוצאים שאחוז הילדים (גילאי 0-9) בחריש העומד על 38.4%, שני רק לעיר מודיעין עילית בכל המדינה (הממוצע הארצי הוא 19.7%). גובה הסיוע של משרדי ממשלה בשגרה לרשות המקומית בתחומים אלו מתבסס בין היתר האשכול החברתי כלכלי של היישוב – ככל שהאשכול החברתי כלכלי נמוך יותר כך היקף הסיוע יעלה, כך שכאשר משווים את חריש ליישובים המדורגים איתה באותו אשכול כלכלי-חברתי (5), מוצאים שאחוז הילדים בחריש (0-4) ו (0-9) גבוה משמעותית מהיישובים הבאים אחריה (הר חברון 16.2%, גבעת זאב 15.4% - גילאי 0-4); גבעת זאב 29.2%, עפולה 18.7% - גילאי 0-9)). כתוצאה מכך, העומס המוטל על העירייה הן בצד התפעולי והן בצד התשתיתי הינו גבוה במיוחד.

אחוז הכנסות חריג של הרשות המקומית

בהתאם לדוח דיור מואץ וחוסן מוניציפאלי שפירסם משרד הפנים בספטמבר 2020, עולה שככל שהכנסות הרשות המקומית מארנונה שאינה למגורים גבוה יותר, כך חוסנה הכלכלי של הרשות המקומית גבוה יותר. הסיבה העיקרית לכך היא שההוצאה של הרשות המקומית עבור שירותים לתושבים הכוללים בעיקר שירותים מוניציפאליים, חינוך ורווחה, גבוהים יותר מהכנסות הארנונה המגיעות מהמגורים. מנגד, ההכנסות מארנונה עסקית גבוהות יותר מעלות השירותים שהניתנים לעסקים.

בחריש, אחוז התשלומים המתקבלים מארנונה למגורים ביחס לסך הארנונה שגובה הרשות עומדת על 93%. רק ל-14 רשויות מקומיות בישראל אחוז ארנונה למגורים גבוה יותר, רובן המוחלט הינן רשויות מקומיות ממגזר המיעוטים המקבלים מענה בהחלטת ממשלה מס' 550 מיום 24.10.2021, לדוגמא, לקיה, עין מאהל, משהד) והשאר הן רשויות קטנות הנמצאות באשכול כלכלי-חברתי גבוה (לדוגמא, כפר ורדים ופרדסייה).

המשמעות הכלכלית של האחוז הנמוך של תשלומי הארנונה שאינה למגורים ללא תמיכה ממשלתית ייעודית הינה ירידה ברמת השירותים שניתן יהיה לספק לתושבים, ונתון זה, המתווסף לגידול המואץ והייחודי בחריש מחזק את הצורך במתן מענים שיסייעו בהמשך פיתוח בר קיימא של הרשות המקומית, זאת גם בראיה צופה פני עתיד של המשך גידולה המואץ של העיר.

מטרת המשך הסיוע הממשלתי הוא לבסס את התשתיות הציבוריות והארגוניות הנדרשות לעיר, לחזק ולהתאים את הרשות המקומית להתמודדות עם הגידול המואץ באמצעות פיתוח מקורות הכנסה מחד והמשך תקצוב תכנית ייצוב מאידך, המשך הקמת מוסדות ציבור, תחזוקת תשתיות ציבוריות והפעלת שירותים תומכים בהלימה לצרכי גידול האוכלוסייה ושיפור הנגישות התחבורתית בהלימה לקצב גידול האוכלוסייה. המשך לסיוע הממשלתי שקיבלה העיר בהחלטה 870, הינה חיונית והינה בבחינת תנאי סף להמשך הפיתוח המואץ של העיר והשמירה על רמת השירותים הנדרשים לתושביה.

לאור האפיונים הייחודיים של גידול האוכלוסייה בחריש כאמור לעיל, מוצע להכריז על חריש כיישוב בעל עדיפות לאומית לטובת הפעולות, ההשקעות וההטבות הקבועות בהחלטה זו, וזאת עד סוף שנת 2025. ביצועם של סעיפי התחבורה וסעיפי יימשכו גם לאחר שנת 2025 בהתאם לתכניות העבודה שנקבעו להן.

דברי הסבר

רקע כללי

הקמת עיר חדשה בישראל, כמעט יש מאין, אינו אירוע תדיר ופרק הזמן הקצר שנדרש להקימה הינו ייחודי וקידומה עולה בקנה אחד עם מדיניות הממשלה בנושא פריסת אוכלוסין.

גידול האוכלוסייה החריג בהיקפו בחריש צפוי להימשך גם בשנים הקרובות ולשם כך נדרש המשך הסיוע להקמה ולפיתוח בר קיימא של העיר חריש גם בשנים 2022-2025, כפי שמפורט בהחלטה. להלן דברי ההסבר לכלי הסיוע שבהחלטה:

מדע וטכנולוגיה

חינוך מדעי-טכנולוגי הינו אחד הכלים המרכזיים לצמצום פערים, הכנה למקצועות המאה ה-21 ולמוביליות חברתית. בעולם נהוג לקיים במקביל למערכת החינוך הפורמלית גם מערכת חינוך משלים הכוללת חוגי נוער שוחר מדע, תחרויות רובוטיקה, לימודי קוד ועוד, כהשלמה לשיעורי המדע הקלאסיים המתקיימים בבתי הספר. מרכזי חינוך מדעי הינם כלי חינוכי משלים למערכת החינוך הפורמלית, המאפשר לרשות המקומית להציע תגבור של פעילות חינוכית במסגרת ממוסדת ומקצועית. המרכז מאפשר לייצר רצף חינוכי של פעילות פורמלית ובלתי פורמלית, לכל הגילאי מהגן ועד סוף י"ב, תוך השקעה בתשתיות חינוכיות משמעותיות עבור ילדי הרשות.

מתחם משטרה ומג"ב

בהחלטת ממשלה מס' 870 מיום 20.12.2015 נקבע כי יוקם מתחם שיכלול את גופי המשרד לביטחון הפנים (בסיס מג"ב, תחנת משטרה ונקודת שירותי כבאות והצלה). העתקת מחנה מג"ב נדרשה לצורך פינוי הקרקע לשימוש העיר חריש, והקמת תחנת משטרה ונקודת שירותי כבאות והצלה נועדו למתן שירותים מותאמים לעיר הגדלה ומתפתחת.

בעקבות עיכובים בהליכי התכנון והקצאות הקרקע, וכן בעקבות מחסור תקציבי ואי אישורו של תקציב המדינה, לא יצאה לפועל הקמת המתחם. עם הזמן, החלה הקמת נקודת שירותי כבאות והצלה במתחם חלופי, ובניית נקודה זו צפויה להסתיים בעוד כשנה.

בהחלטת ממשלה זו מוצע לתקן את החלטת הממשלה הקודמת ולקבוע כי המתחם יכלול את מחנה מג"ב וכן תחנת משטרה, להורות על קיום הליכי תכנון תוך הקצאת תקציב בסך של כ-7 מלש"ח לשם כך, בפריסה לשתי שנות תקציב בהתאמה לקצב התכנון.

משרד הבינוי והשיכון:

תכניות המתאר המאושרות של חריש נותנות מענה תכנוני לעיר בהיקף של כ 60 אלף נפש. על מנת לעמוד ביעד אוכלוסייה של 100 אלף נפש בחריש נדרשת הכנתה ואישורה של תכנית מתאר חדשה שתאפשר פיתוח נוסף בחריש והבאת העיר לעמידה ביעד של 100 אלף נפש, בהתאם להחלטת הממשלה.

העיר חריש היא אירוע של הקמת עיר חדשה בישראל, כמעט יש מאין. הישוב מנה כ- 300 יח"ד עד שנת 2007. משנת 2007 החל משרד הבינוי והשיכון בתכנון והקמת העיר. סה"כ אוכלסו עד כה 10,859 יח"ד וצפויים להתאכלס 2500 יח"ד עד שנת 2027.

תכניות המתאר המאושרות של חריש נותנות מענה תכנוני לעיר בהיקף של כ- 60 אלף נפש על מנת לעמוד ביעד אוכלוסייה של 100 אלף נפש בחריש נדרשת הכנתה ואישורה של תכנית מתאר חדשה שתאפשר פיתוח נוסף בחריש והבאת העיר לעמידה ביעד של 100 אלף נפש בהתאם להחלטת הממשלה.

בישוב הוותיק של 300 יח"ד לא היו כלל מוסדות ציבור בעיר. מדובר באוכלוסייה צעירה מכל גווי הקשת, הדורשת צורכי קהילה חברה ותרבות. ולכן נדרשת תוספת תקציבית להקמת מוסדות ציבור נוספים.

לאור כך, שהישוב רובו ישוב חדש והחלק הוותיק בישוב הינו בהיקף מועט יחסית לגודל הישוב, מוצע להנחות את משרד הבינוי והשיכון, מועצת מקרקעי ישראל ומשרד האוצר, לבחון תיקון לקובץ החלטות מועצת מקרקעי ישראל באופן כזה שיאפשר שימוש בכספי ישן מול חדש לטובת תשתיות ומוסדות ציבור בשכונות החדשות ולקבוע כללים מתאימים למימוש החלטה זו.

על פי חישוב ראשוני שביצע משרד הבינוי והשיכון, פוטנציאל הגבייה עבור ישן מול חדש בעיר חריש יכול להגיע עד לכ- 30 מיליון ש"ח, בהתאם לכללי מועצת רשות מקרקעי ישראל.

גגות ירוקים

גג ירוק הינו גג עליו הותקן מצע המאפשר גידול צמחים. גידול הצמחים על הגג עשוי להפחית את התצרוכת האנרגטית של המבנה ומעודד חיסכון אנרגטי, ויש ביכולתו להגדיל את התפוקה במקרים מסויימים של תאים סולאריים המוצבים על גג המבנה. פיילוט הגגות הירוקים אופשר לחריש להתייעל אנרגטית ולצמצם עלויות תפעוליות.

בכוונת משרד החקלאות לבחון במהלך השנים 2022-2023 פיילוט לתמיכה בהקמת גגות ירוקים על מבנים. הפיילוט מצוי בשלבים ראשוניים של תכנון. מוצע להנחות את משרד החקלאות לכלול את העיר חריש בפיילוט המתוכנן.

תרבות וספורט

במסגרת החלטת הממשלה לעיר חריש מעוניין משרד התרבות והספורט להיות שותף בתקציב תוספתי עבור פעילות תרבות. התוספת. בגובה 150 אלפ"ש לשנה תבוצע באמצעות רצועה ייעודית למבחן התמיכה – סל תרבות עירוני. תקציב זה יהיה תוספתי מעבר לגובה התמיכה לו זכאית הראשות ע"פ אמות המידה במבחן. התמיכה המוגדלת נועדה לגשר על קצב הצמיחה החרגי והגבוה באוכלוסיית העיר בשנים האחרונות ובשנים הקרובות כפי שהוצג בנימוקי ההחלטה ולפתח תשתית תרבותית ברת קיימה לטווח הרחוק

במסגרת מבחן סל"ע יתוקצב הסכום ברצועה ייעודית להחלטת ממשלה- רצועה זו בשונה מהתמיכה הרגילה מחייבת את הרשות לממש את התמיכה עבור יוזמת תרבות חדשה וברת קיימה בלבד. תכנית העבודה שתוגש תידרש להציג כיצד היוזמה תיתמך בחלוף שלוש שנות ההחלטה באחת מהתקנות המקצועיות של המשרד ובכך למעשה נבטיח את קיומה העתידי.

גובה התמיכה מחושב ע"פ מודל של המשרד הכולל את מספר התושבים ברשות, מספר התושבים הצפוי, אשכול סוציאקונומי, מדד פריפאלי ובמסגרתו תוכל הרשות לקדם עד שתי יוזמות מתמשכות כפי שתואר לעיל. היוזמות רובן ככולן הן תשתית ליצירת תרבות ויכולות לכלול בין היתר- קבוצות מוסיקה, קבוצות תאטרון, הרכבי מחול, גלריה לאמנות פלסטית, פסטיבל וכדומה.

נתוני למס ארעי

בין השנים 2015 ליולי 2021, חוותה חריש את הגידול המואץ באוכלוסייה הגבוה ביותר במדינה (2,442%). לצורך השוואה, היישובים הבאים אחריה הם אבו תלול (1917%), עלי זהב (319%) וקצר א-סר (189%), שהם כולם יישובים בתחומי מועצות אזוריות. גידול האוכלוסייה המואץ בחריש בהשוואה ליישובים עם למעלה מ 10,000 תושבים ממחיש את ייחודיות קצב הגידול בחריש, כאשר היישובים הבאים אחרי חריש הם ראש העין (164%), באר יעקב (160%), וצור הדסה (160%).

כמו כן, את גידול האוכלוסייה הייחודי בחריש ניתן לראות גם במספר התושבים שהגיעו לעיר באותה תקופה, כאשר חריש ממוקמת במקום השישי במדינה בכמות התושבים שהגיעו אליה בתקופה כאמור ביחס לשאר היישובים במדינה (22,693), כאשר לפנייה ממוקמים ישובים שאוכלוסייתן מונה בין פי 3 לפי 40 מאוכלוסיית חריש (ירושלים, תל אביב, בני ברק, בית שמש וראש העין).

גידול האוכלוסייה יוצא הדופן בחריש מתבטא גם בקצב התחלות הבניה, שהוא חריג ביחס ליישוב בגודלה של חריש. חריש ממוקמת כיום במקום החמישי בארץ במספר התחלות הבניה של יחידות דיור, בין השנים 2015 למחצית שנת 2021 (9,404), כאשר מעליה נמצאות ערים הגדולות מחריש בצורה משמעותית (תל אביב, ירושלים, אשקלון, רמת גן). בהשוואה ליישובים בסדר הגודל של חריש, היא ממוקמת במקום הראשון בפער ניכר מהיישובים הבאים אחריה (נתיבות 4,997, באר יעקב 3,938).

כמו כן, חריש ממוקמת במקום השישי בארץ במספר יחידות דיור שבנייתן הסתיימה (גמר בנייה), בין השנים 2015 למחצית שנת 2021 (8,530), כאשר מעליה נמצאות ערים הגדולות מחריש בצורה משמעותית (תל אביב, ירושלים, ראש העין, פתח תקווה, רמת גן). בהשוואה ליישובים בסדר הגודל של חריש, היא ממוקמת במקום הראשון בפער ניכר מהיישובים הבאים אחריה (טירת הכרמל 3,250, באר יעקב 3,124).

בשנים הקרובות צפויות לצאת לשיווק כ- 2900 יח"ד נוספות, מעבר לאלו המצויות בשלבי בניה, כך שעל פי הערכת משרד הבינוי והשיכון, אוכלוסיית חריש צפויה לעמוד בסוף שנת 2025 על כ- 50,000 תושבים, קרי תכפיל את עצמה בטווח השנים הקרובות.

על פי נתוני הלמ"ס המפורסמים בקובץ הרשויות המקומיות לשנת 2019, בחריש 19,567 תושבים. יחד עם זאת, על פי נתוני הלמ"ס הארעיים, נכון לפברואר 2022, בחריש מתגוררים היום 28,273 תושבים.

משרדי הממשלה בבואם לתקצב את חריש בפעולות ובתמיכות שונות עושות לרוב שימוש בנתוני הלמ"ס המפורסמים בקובץ הרשויות המקומיות. אחוז האוכלוסייה שמתקצב בפועל בחריש לעומת נתוני הלמ"ס הארעי עומדת על 69%. קרי רק 69% מהתושבים מקבלים מענה,

בעוד שביתר הרשויות המקומיות הפער בין הנתונים המפורסמים בקובץ הרשויות המקומיות מ-2019 לבין נתוני הלמ"ס הארעיים מפברואר 22 איננו גדול כל כך והרשויות הבאות בהן יש פער הן טירת הכרמל (90%), פרדסיה (91%), יבנה (92%), בית שמש (92%)

תחבורה בחריש

בהתאם למדיניות הממשלה לחיזוק ופיתוח העיר חריש, ולצד הקשיים התחבורתיים מהם סובלת העיר, נדרש להשקיע במסגרת הצעת המחליטים במספר פרויקטי תשתיות תחבורה ותחבורה ציבורית. סעיפי התחבורה, נותנים מענים תחבורתיים הולמים לתושבי חריש וסביבתה, ונועדו להשפיע על חוזקה של העיר ואיכות החיים של תושביה. בין המענים; כניסה דרומית לעיר חריש אשר תקל את עומסי התנועה בכניסה הצפונית; קידום מסופי תחבורה ציבורית ותוספות שירות אשר יעודדו שימוש בתח"צ; נתיבי הליכה ואופניים; תכנון וביצוע תשתיות תומכות תחבורה בת קיימא ועוד. הסעיפים כוללים כלי סיוע שונים ויישומם במועדים הנקובים יהווה מנוע לצמיחת העיר והתפתחותה.

פעילות ובינוי רווחה

חריש הינה עיר בהקמה ובאיכלוס מואץ, המהיר ביותר בתולדות מדינת ישראל. בעשור האחרון, משנת 2016 גדלה האוכלוסיה מ-1,200 תושבים, ל-36,000. ב-2025 הצפי לכ-60,000 תושבים. קצב הקליטה הוא של כ-9,000 תושבים חדשים בשנה, מתוכם כ-14% מוכרי רווחה. הדבר הבא לידי ביטוי בכ-750 פניות חדשות לשנה (בין 2-3 פניות חדשות ליום). עקב היצע הדירות הנרחב ומחירי השכירות נמוכים מגיעות משפחות רבות מרחבי הארץ ממצב סוציאקונומי נמוך לחריש. לכן חלק גדול מהמשפחות מצריכות טיפול אינטנסיבי והשקעה מרובה.

לענין הבינוי – כח האדם במחלקה גדלה תוך כדי תנועה (הכפיל את עצמו בשנתיים האחרונות). העובדים מקבלים קהל ויושבים חלקם בעמדות על בסיס מקום פנוי. קיים צורך דחוף בהרחבת ותוספת בניה במבנה הקיים וכן פתיחת שלוחה קדמית בשכונה נוספת על מנת להנגיש את השירותים לתושבים עם גידול העיר וכן שימוש בשלוחה מלבד משרדי עו"ס"ם, לעבודה עם משפחות, ואוכלוסיות נוספות בשעות אחר הצהריים והערב.

לענין פיתוח שירותים - בחריש לא קיימים שירותים כמעט בכלל מלבד תכנית "ראשית", מעון יום שיקומי ותחילת הקמת שירותים בתחום המוגבלויות. מכיוון שאין למחלקה שירותי רווחה בסיסיים – הדבר מצריך מחריש להסתמך על הפנייה לשירותי רווחה ברשויות בסביבה, שלעיתים אינם יכולים לקבל את תושבי חריש עקב עומס, והמתנות.

קצב הקליטה המהיר ובאין שירותים, מחייב הקמה של מעני רווחה ופלטפורמות גדולות ורחבות בתחומי הרווחה השונים, (מניעה, טיפול ומסגרות שהייה) המותאמות לרשויות בינויות עם יכולת להתרחבות ולגידול מהיר של המענים, מסוג התכניות שהוגשו בהחלטת הממשלה.

תכנית רב שנתית ופרוייקטי פיתוח - משרד הפנים

הצעת ההחלטה כוללת כלי סיוע נוספים לרשויות, שיגיעו לרשויות באמצעות תכנית ייצוב רב שנתית, בהיקף כולל של 80 מלש"ח, שתגובש על ידי משרד הפנים ומשרד האוצר.

מטרת תכנית ייצוב היא תמיכה, קידום וחיזוק הרשות המקומית שבהקמה ופיתוח מואץ בתקופת התוכנית לשימור היכולת למתן שירותים מוניציפאליים נאותים עד להשגת עצמאות כלכלית כתוצאה מפערים תקציביים מובנים. תכנית הייצוב פועלת למיצוי יכולת ההכנסות העצמיות, בחינה והתייעלות במערך השירותים והפעולות המוניציפליות, ייצוב שיעורי סבסוד מערך החינוך והשירותים החברתיים, התייעלות והתאמת הכוח אדם הרשותי ותקינה בייעוד מוסדי. מטרת התכנית היא לחזק את הרשות המקומית ולהביאה לעצמאות כלכלית. התכנית תכלול בין היתר צעדים ליעול כלכלי ופיננסי של הרשות המקומית וגיבוש צעדים אופרטיביים להביאה לעצמאות כלכלית. הקצאת התקציב תותנה בעמידה באבני דרך שיוגדרו במסגרת התכנית, לרבות בעניין מיצוי גביית הארנונה והעלאת התעריפים בחריש.

כמו כן כוללת ההצעה סעיף לו שתי תכליתות: פיתוח מקורות הכנסה לרשות המקומית למתן סעד תומך לייצוב בדגש על פרויקטים מניבי הכנסה כגון התייעלות אנרגטית, הקמת נכסים מניבים, שילוט דיגיטלי וסיבים אופטיים וכו' מותאם ליחידות והצרכים של הרשות. התכלית השנייה היא פיתוח תשתיות ציבוריות בשל הפיתוח המואץ, כגון הקמה ושדרוג של מוסדות ציבור (לדוגמא, הקמת מתנ"ס, מועדון נוער) ותשתיות תומכות במוסדות ציבור לרבות ביצוע עבודות עפר גסות והקמת קירות תמך שאינם נכללים בתקצוב של מוסד ציבור. משרד הפנים ומשרד האוצר בהיוועצות עם הרשות המקומית יגבשו רשימת פרויקטים לכל אחד מהתחומים.

כמו כן, הממשלה רושמת את הודעת שרת הפנים לפיה תקדם את בחינת שינוי מעמדה המוניציפלי של המועצה המקומית חריש, ותבחן האפשרות להגדלת ההכנסות השנתיות של המועצה המקומית חריש באמצעות של שינוי גבולות וחלוקת הכנסות במרחב.

שוויון חברתי

בהחלטה יצויין כי יוקצו תקציבים עבור תכנית לקידום מעורבות חברתית של צעירים למען הקהילה כאשר שיעור ההשתתפות של המשרד נקבע בהתאם למדד החברתי כלכלי ובמקרים הרלוונטיים בהתאם למדד הפריפריאליות. תקציב זה מיועד להשתתפות במימון פעילויות לקידום המעורבות החברתית של צעירים למען הקהילה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

תקציב

כמפורט בהחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

ההצעה אינה כרוכה בתוספת כוח אדם.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שרת החינוך – מאשרת
שר הבינוי והשיכון - מאשר
שר התרבות והספורט – מאשר
השר לשירותי דת – מאשר
השרה לשוויון חברתי – מאשרת
שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים – מאשר
שרת התחבורה והבטיחות בדרכים – מאשרת
השר לביטחון פנים – מאשר
שרת החדשנות המדע והטכנולוגיה – מאשרת
משרד הכלכלה והתעשייה – מאשרת
שר החקלאות ופיתוח הכפר - מאשר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מספר 870 מיום 20.12.2015, בנושא סיוע בהקמת העיר חריש.
החלטת ממשלה מס' 1505 מיום 14.3.2010, בנושא קידום העיר חריש.
החלטת ממשלה מס' 4137 מיום 28.9.2008.
החלטת ממשלה מס' 691 מיום 13.12.1990.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב.

סיווגים

סיווג ראשי: 01 ביצועי;

תחום פעולה עיקרי: 02 חברה וכלכלה;

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר האוצר
ועל ידי שרת הפנים

כ"ו באדר ב' התשפ"ב
29 במרץ 2022

היועצת המשפטית

ירושלים, כ"א באדר ב' התשפ"ב

24 במרץ 2022

סימוכין: 2864270256

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים**נושא הצעת ההחלטה: המשך סיוע להקמה ולפיתוח בר קיימא של חריש לשנים 2022 - 2025****תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:**

1. עניינה של הצעת ההחלטה באישור תכנית ליישוב ולפיתוח בר קיימא של חריש לשנים 2022-2025, תוך הכרזה על הרשות המקומית חריש כיישוב בעל עדיפות לאומית לעניין הצעת החלטה זו וקביעת כלי סיוע בהתאם לטובת מימוש מטרות ההצעה.
2. סעיף 151(א) לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט – 2009 (להלן: "החוק") קובע כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או יישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית (להלן: "אזור עדיפות לאומית"); החלטה כאמור יכול שתהיה כללית ויכול שתהיה לגבי עניין מסוים או לתקופה מסוימת.
3. סעיף 151(א) לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט – 2009 (להלן: "החוק" או "חוק ההתייעלות") קובע כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או יישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית (להלן: "אזור עדיפות לאומית"); החלטה כאמור יכול שתהיה כללית ויכול שתהיה לגבי עניין מסוים או לתקופה מסוימת.
4. סעיף 151(ב) לחוק קובע כי לצורך קבלת החלטה לגבי אזור או יישוב כי הוא בעל עדיפות לאומית, רשאית הממשלה לשקול שיקולים שונים ובכללם חוסנו הכלכלי והחברתי של האזור ורמת השירותים בו ותכנון הפריסה של האוכלוסייה (סעיף 151(ב)(2) ו-(3) לחוק).
5. בהתאם לסעיף 151(ג) לחוק, החלטת הממשלה בדבר אזור עדיפות לאומית תהיה מנומקת ומבוססת על נתונים, ויפורטו בה מקור הנתונים והשיקולים שהביאו לקביעת היישוב כאזור עדיפות לאומית.
6. בהחלטת ממשלה מס' 870 מיום 20.12.2015 בעניין סיוע בהקמת העיר חריש (להלן: "החלטה 870") נקבעה תוכנית רב שנתית לחריש, כיישוב בעל עדיפות לאומית, תוך פירוט השיקולים והנימוקים לקביעת אזור העדיפות והנתונים התומכים בכך, וקביעת כלי הסיוע הממשלתיים שיופעלו במסגרת החלטת הממשלה.
7. בהחלטת ממשלה מס' 512 מיום 08.11.2020 בעניין סיוע בהקמת העיר חריש – תיקון החלטה ממשלה, הוארך תוקף סעיפים 13 ו-15 להחלטה 870 עד ליום 31.12.2020 על מנת לאפשר למשרד הפנים להשלים את מימושו של הסעיפים, ללא תוספת תקציבית לעומת הקבוע בהחלטת הממשלה.
8. כעת מוצע לקבוע תכנית נוספת לחריש, לשנים 2022-2025 המיועדת לסייע לעיר בהתמודדות עם הגידול המואץ אוכלוסייה החריג בהיקפו אשר צפוי להימשך גם בשנים הקרובות, תוך הכרזה הרשות המקומית חריש כיישוב בעל עדיפות לאומית לעניין החלטה זו וכלי הסיוע שבה.
9. כפי שמתחייב מהוראות החוק, בהצעת ההחלטה הובאו הנימוקים והנתונים התומכים בה, המבוססים בעיקרם על קצב ושיעור גידול אוכלוסייה חריג בשנים האחרונות אשר צפוי להמשיך ולגדול גם בשנים הבאות. כפי שמובהר בהצעה הקמת עיר חדשה בישראל אינה אירוע תדיר וקידומה עולה בקנה אחד עם מדיניות הממשלה בנושא תכנון פריסת האוכלוסייה.
10. סעיף 152 לחוק קובע, בין היתר, כי הממשלה רשאית להחליט על מתן הטבות לאזור עדיפות לאומית בתחומי הפעילות הממשלה השונים של הממשלה, ובמסגרת זו תחליט בדבר סוג ההטבות שיינתנו לאותו אזור, הדרכים או האמצעים למתן ההטבות, התקופה שבה יינתנו ההטבות ואמות המידה לנתינתן, והכל באופן ההולם את נסיבות העניין. כמו כן הסעיף קובע כי התחומים שבהם יינתנו הטבות לאזורי עדיפות לאומית לפי סעיף זה וכן סוגי ההטבות, הדרכים, האמצעים ואמות המידה לנתינתן והתקופות שבהן יינתנו, יכול שיהיו שונים לגבי אזורי עדיפות לאומית שונים.

היועצת המשפטית

10. הצעת ההחלטה, מיועדת להביא פיתוח בר קיימא של הרשות המקומית חריש בהלימה לגידול המשמעותי שלה שנעשה בה בתוך פרק זמן קצר. בהתאם מטרות ההחלטה, אשר עולות בקנה אחד עם השיקולים והנימוקים שבבסיסה, כוללות חיזוק והתאמת הרשות המקומית להתמודדות עם הגידול המואץ, הקמת מוסדות ציבור והפעלת שירותים תומכים בהלימה לצרכי גידול האוכלוסייה ושיפור הנגישות התחבורתית בהלימה לקצב גידול האוכלוסייה. כלי הסיוע בהצעה נקבעו בהלימה לתחומים האמורים.

סעיף 152 לחוק קובע עוד כי ככל שהדבר נוגע לעניין ובאופן ההולם את נסיבותיו, תשקול הממשלה, בין השאר, את שיעור ההכנסות מתוך פוטנציאל ההכנסות של האזור או היישוב. שיקול זה בא לידי ביטוי בתכנית הרב שנתית לייצוב והרחבת בסיס ההכנסות של הרשות המקומית, כמפורט בהצעה. 11. היישום במשרדים השונים ילווה על פי העניין על ידי היועצים המשפטיים הרלוונטיים. ככל שיישומם של חלק מן הרכיבים בהצעה יחייב התקנתם או תיקונם של נהלים, מבחני תמיכה הוראות מנכ"ל וכיו"ב אזי ההיבטים המשפטיים הנוגעים לעניין יבחנו במהלך התקנתם.

12. כל הפעולות הכרוכות בביצוע ההחלטה על ידי המשרדים השונים ייעשו בכפוף לכל דין החל על העניין, ובכלל זה בהקשרים הרלוונטיים, דיני התכנון והבניה, דיני המכרזים, חוק יסודות התקציב, התשס"ה-1985 ובכלל זה דיני התמיכות, הוראות החשב הכללי בדבר תמיכות לגופים אחרים והנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לכל האמור לעיל, לרבות הנימוקים והנתונים התומכים שביסוד ההצעה, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ללשכות המשפטיות של המשרדים הרלוונטיים. הערות שהתקבלו בהיבטים המשפטיים הוטמעו בנוסח.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

לאור כל האמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה. עמדה זו גם על דעת היועץ המשפטי של משרד הפנים.

עמדת היועץ המשפטי למשרד האוצר: הכרזה על יישוב בודד כאזור עדיפות לאומית, אף שהיא אפשרית לפי לשון החוק, היא בגדר חריג וככזו היא טעונה הצדקה חזקה יותר ואינה דרך המלך. זאת, הן מהטעם שקשה יותר להצביע על מטרה שבמדיניות ממשלתית שהכרזה על יישוב בודד באה להשיגה והן מן הטעם שבהכרזה כאמור טמון חשש לפגיעה משמעותית במיוחד בשוויון. בנסיבות החלטה זו, הצביעה הממשלה על הצדקות מתאימות להכרזה חריגה כאמור.

יעל כחן, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית